

7.2. Ενεργειακή Ανεξαρτησία και Καθαρή Ενέργεια για Όλους

(Strategic Analysis: Energy Independence and Clean Energy for All)

Σελίδα 1: Η Διάγνωση του Προβλήματος και η Προτεινόμενη Λύση

1. Συνοπτική Αξιολόγηση

Η δέσμευση του ΚΟΣΜΟΥ για την αύξηση του μεριδίου των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στην ηλεκτροπαραγωγή από το 55,2% σε πάνω από 80% αποτελεί την πιο φιλόδοξη και στρατηγικά σημαντική ενεργειακή και γεωπολιτική πολιτική του προγράμματος. Με μια στιβαρή ετήσια επένδυση ~€500 εκατομμυρίων, η στρατηγική είναι ολοκληρωμένη και σύγχρονη, καθώς συνδυάζει την **αποκέντρωση και τον εκδημοκρατισμό της ενέργειας** (ενεργειακές κοινότητες, αυτοπαραγωγή) με τις **απαραίτητες κεντρικές παρεμβάσεις** (απλοποίηση αδειοδοτήσεων, αναβάθμιση δικτύων). Η χρηματοδοτική στρατηγική, που βασίζεται σε ένα έξυπνο μείγμα ευρωπαϊκών πόρων, δανείων και τελών δικτύου, είναι ρεαλιστική και ευθυγραμμισμένη με τις ευρωπαϊκές πολιτικές.

2. Η Στρατηγική Σημασία της Κυριαρχίας των ΑΠΕ

Η μετάβαση σε ένα ηλεκτρικό σύστημα που θα κυριαρχείται από τις ΑΠΕ δεν είναι απλώς μια περιβαλλοντική επιλογή- είναι μια θεμελιώδης πράξη για την εθνική ασφάλεια και την οικονομική ευημερία.

- **Ενεργειακή Ανεξαρτησία και Εθνική Ασφάλεια:** Η εξάρτηση από τις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων (κυρίως φυσικού αερίου) για την ηλεκτροπαραγωγή καθιστά την Ελλάδα ευάλωτη στις διεθνείς γεωπολιτικές κρίσεις και τις απότομες διακυμάνσεις των τιμών. Κάθε μεγαβατώρα που παράγεται από τον ελληνικό ήλιο και τον άνεμο είναι μια μεγαβατώρα ενέργειας που δεν χρειάζεται να εισαχθεί, ενισχύοντας την εθνική κυριαρχία και ασφάλεια.
- **Οικονομική Ανταγωνιστικότητα και Σταθερότητα:** Το κόστος παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ είναι πλέον δραματικά χαμηλότερο από αυτό των ορυκτών καυσίμων και, κυρίως, είναι προβλέψιμο, καθώς δεν εξαρτάται από τις διεθνείς τιμές του φυσικού αερίου. Η μετάβαση σε ένα σύστημα που κυριαρχείται από τις ΑΠΕ θα οδηγήσει μακροπρόθεσμα σε χαμηλότερους και πιο σταθερούς λογαριασμούς ρεύματος για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας.
- **Κλιματική Δράση και Ηγεσία:** Ο τομέας της ενέργειας είναι ο μεγαλύτερος υπεύθυνος για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Η επίτευξη του στόχου >80% ΑΠΕ είναι η μόνη οδός για την επίτευξη των εθνικών κλιματικών στόχων (Στόχος 13). Θα μετατρέψει την Ελλάδα από ουραγό σε πρωτοπόρο της πράσινης μετάβασης στην Ευρώπη, προσελκύοντας επενδύσεις και δημιουργώντας "πράσινες" θέσεις εργασίας (Στόχος 8).

3. Αποδομώντας την Προτεινόμενη Λύση του ΚΟΣΜΟΥ

Η στρατηγική του ΚΟΣΜΟΥ είναι πολυδιάστατη και στοχεύει στην απελευθέρωση του τεράστιου, αναξιοποίητου δυναμικού της χώρας στις ΑΠΕ:

- **Ο Εκδημοκρατισμός της Ενέργειας (Ενεργειακές Κοινότητες & Αυτοπαραγωγή):** Αυτή είναι η πιο καινοτόμος και κοινωνικά δίκαιη πτυχή της πολιτικής. Αντί για ένα μοντέλο όπου η ενέργεια παράγεται μόνο από λίγους, μεγάλους παίκτες, το πρόγραμμα προωθεί ενεργά τις **Ενεργειακές Κοινότητες** (όπου ομάδες πολιτών, δήμοι ή τοπικές επιχειρήσεις παράγουν τη δική τους ενέργεια) και την **αυτοπαραγωγή** μέσω του **net-metering** (όπου νοικοκυριά και επιχειρήσεις εγκαθιστούν φωτοβολταϊκά στις στέγες τους). Αυτό μετατρέπει τους πολίτες από παθητικούς καταναλωτές σε ενεργούς παραγωγούς (prosumers), δίνοντάς τους τον έλεγχο του ενεργειακού τους κόστους και δημιουργώντας τοπικό εισόδημα.
- **Η Άρση των Γραφειοκρατικών Εμποδίων ("Απλοποίηση αδειοδοτήσεων"):** Αυτή είναι η πιο κρίσιμη διοικητική μεταρρύθμιση. Το πρόγραμμα αναγνωρίζει ότι το μεγαλύτερο εμπόδιο για την ανάπτυξη των ΑΠΕ στην Ελλάδα δεν είναι η τεχνολογία ή η χρηματοδότηση, αλλά οι ατελείωτες καθυστερήσεις στις αδειοδοτικές διαδικασίες. Η δέσμευση για ριζική απλοποίηση είναι προαπαιτούμενο για την επίτευξη του στόχου.
- **Η Τεχνική Προϋπόθεση ("Αναβάθμιση δικτύων"):** Η πολιτική ορθά αναγνωρίζει ότι ένα ηλεκτρικό δίκτυο σχεδιασμένο για λίγους, κεντρικούς σταθμούς παραγωγής δεν μπορεί να υποστηρίξει χιλιάδες, διάσπαρτες μονάδες ΑΠΕ. Η αναβάθμιση των δικτύων είναι απαραίτητη για να διασφαλιστεί η σταθερότητα του συστήματος, να αποφευχθούν οι περικοπές παραγωγής και να ενσωματωθούν νέες τεχνολογίες, όπως η αποθήκευση ενέργειας.

Σελίδα 2: Υλοποίηση, Ρίσκα και Πολιτική Επικοινωνία

4. Ανάλυση Στρατηγικής Υλοποίησης και Χρηματοδότησης

- **Φορείς Υλοποίησης:** Η δομή είναι απολύτως σωστή και δείχνει βαθιά γνώση του τομέα. Το **ΥΠΕΝ** έχει τον στρατηγικό σχεδιασμό. Η **ΡΑΕ** (Ρυθμιστική Αρχή) θέτει τους κανόνες της αγοράς. Ο **ΑΔΜΗΕ** (Διαχειριστής Συστήματος) είναι υπεύθυνος για την αναβάθμιση του συστήματος μεταφοράς υψηλής τάσης, ενώ ο **ΔΕΔΔΗΕ** (Διαχειριστής Δικτύου) για τα τοπικά δίκτυα διανομής. Η αρμονική συνεργασία αυτών των τεσσάρων πυλώνων είναι το κλειδί της επιτυχίας.
- **Χρηματοδοτικό Μοντέλο:** Η χρηματοδότηση των ~€500 εκατομμυρίων είναι έξυπνη και αξιοποιεί πολλαπλές πηγές. Το **Ταμείο Συνοχής** και το **RRF** είναι οι κατάλληλοι ευρωπαϊκοί πόροι για τις μεγάλες επενδύσεις υποδομής. Τα **δάνεια από την ΕΤΕπ** μπορούν να χρηματοδοτήσουν μεγάλης κλίμακας εμπορικά έργα ΑΠΕ. Τέλος, τα **τέλη χρήσης δικτύου** είναι ο ορθόδοξος μηχανισμός για τη χρηματοδότηση της συντήρησης και αναβάθμισης των δικτύων, διασφαλίζοντας τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους.

5. Πιθανά Ρίσκα και Στρατηγικές Αντιμετώπισης

1. **Ρίσκο Κοινωνικών Αντιδράσεων (NIMBY - Not In My Back Yard):** Υπάρχουν συχνά τοπικές αντιδράσεις στην εγκατάσταση μεγάλων αιολικών ή φωτοβολταϊκών πάρκων, λόγω ανησυχιών για τις επιπτώσεις στο τοπίο και το περιβάλλον.

- **Αντιμετώπιση:** Η στρατηγική έμφαση στις ενεργειακές κοινότητες και τα φωτοβολταϊκά στις στέγες είναι η καλύτερη απάντηση, καθώς δημιουργεί κοινωνική αποδοχή δίνοντας στους πολίτες άμεσο οικονομικό όφελος. Για τα μεγάλα έργα, απαιτείται ένας σοβαρός χωροταξικός σχεδιασμός που θα ορίζει τις κατάλληλες ζώνες και ουσιαστική διαβούλευση με τις τοπικές κοινωνίες, προσφέροντας αντισταθμιστικά οφέλη.
- 2. **Ρίσκο Αστάθειας του Δικτύου:** Η υψηλή διείσδυση των ΑΠΕ, που είναι από τη φύση τους μεταβλητές, μπορεί να προκαλέσει προβλήματα σταθερότητας στο ηλεκτρικό σύστημα εάν η αναβάθμιση των δικτύων δεν περιλαμβάνει και λύσεις αποθήκευσης.
 - **Αντιμετώπιση:** Η πολιτική πρέπει να συνοδεύεται από μια παράλληλη, φιλόδοξη στρατηγική για την ανάπτυξη συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας μεγάλης κλίμακας (π.χ. μπαταρίες, αντλησιοταμίευση), καθώς και την προώθηση της έξυπνης διαχείρισης της ζήτησης.
- 3. **Ρίσκο Καθυστέρησης στις Αδειοδοτήσεις:** Παρά την πολιτική βούληση για απλοποίηση, η γραφειοκρατία μπορεί να αποδειχθεί ανθεκτική.
 - **Αντιμετώπιση:** Απαιτείται η πλήρης ψηφιοποίηση της διαδικασίας αδειοδότησης, η θέσπιση αυστηρών και δεσμευτικών προθεσμιών για τις αρμόδιες υπηρεσίες και η δημιουργία ενός μηχανισμού "one-stop-shop" για τους επενδυτές.

6. Πολιτική Επικοινωνία & Αφήγημα

- **"Ενεργειακή Ανεξαρτησία για την Ελλάδα":** Αυτό είναι ένα ισχυρό, πατριωτικό αφήγημα. "Παίρνουμε την ενέργειά μας στα χέρια μας. Αντικαθιστούμε το ακριβό εισαγόμενο φυσικό αέριο με τον ατελείωτο ελληνικό ήλιο. Χτίζουμε μια ισχυρή και κυρίαρχη Ελλάδα."
- **"Φθηνότερο Ρεύμα για Όλους":** Το μήνυμα πρέπει να είναι άμεσο και να μιλά στην τσέπη του πολίτη. "Όσο περισσότερη καθαρή ενέργεια παράγουμε από τον ήλιο και τον άνεμο, τόσο φθηνότεροι και πιο σταθεροί θα γίνουν οι λογαριασμοί ρεύματος για την οικογένειά σου και την επιχείρησή σου."
- **"Γίνε Εσύ ο Παραγωγός της Ενέργειάς σου":** Αυτό το αφήγημα προωθεί τον εκδημοκρατισμό της ενέργειας. "Με τις ενεργειακές κοινότητες και τα φωτοβολταϊκά στις στέγες, η ενέργεια παύει να είναι προνόμιο των λίγων. Δίνουμε τη δύναμη στους πολίτες, τους αγρότες και τους δήμους να παράγουν και να κερδίζουν από τη δική τους ενέργεια."

7. Συμπέρασμα

Η πολιτική για την κυριαρχία των ΑΠΕ είναι η καρδιά της αναπτυξιακής και περιβαλλοντικής στρατηγικής του ΚΟΣΜΟΥ. Είναι τεχνολογικά εφικτή, οικονομικά επωφελής και εθνικά αναγκαία. Η επιτυχία της θα εξαρτηθεί λιγότερο από την τεχνολογία και περισσότερο από την πολιτική βούληση για την υπέρβαση των γραφειοκρατικών εμποδίων και τη δίκαιη διαχείριση των κοινωνικών αντιδράσεων. Αν εφαρμοστεί σωστά, θα προσφέρει στην Ελλάδα ενεργειακή ασφάλεια, οικονομική ανταγωνιστικότητα και ηγετικό ρόλο στην πράσινη μετάβαση, αποτελώντας τη σημαντικότερη παρακαταθήκη για τις επόμενες γενιές.

